

Diak

Daria Druzhinina
Darja Huobonen
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto
Sairaanhoitaja diakoninen hoitotyö
Opinnäytetyö, 2021

VARJOTEATTERI OLARIN SEURAKUNNAN PÄIVÄKERHOSSA

TIIVISTELMÄ

Daria Druzhinina
Darja Huobonen
Varjoteatteri Olarin seurakunnan päiväkerhossa
Sivuja 32 Liitteet 2
Syksy, 2021
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto
Sairaanhoitaja (AMK) – diakoninen hoitotyö, 240 p

Tämä opinnäytetyö liittyy diakoniatyön kehittämishankkeisiin ja lasten aktiivisuuden parantamiseen. Tarkoituksena oli tuottaa Olarin seurakunnan päiväkerhon ohjelmaan taidemuoto, joka tässä tapauksessa oli varjoteatteri varhaiskasvatuksen toiminnassa.

Varjoteatteri oli suunnattu päiväkerhon lapsille, joista osa oli alle kouluikäisiä. Varjoteatterin menetelmää käyttäessä lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa teatterin sisältöön ja sitä kautta heidän omaa aktiivisuuttaan tuetaan. Lapset pystyvät teatterin avulla kertomaan omista haaveistaan, ajatuksistaan ja toiveistaan. Seurakunta on yhteisö, joka voi tarjota lapselle paljon osallistumisen kokemuksia, tukea heidän kehitystään ja tuoda tasapainoa seurakuntalaiseksi kasvamisessa.

Olarin seurakunta toimi yhteistyökumppanina. Varjoteatteri järjestettiin kaksi kertaa aiemmin Matinkappelissa, joka sijaitsee Espoossa. Varjoteatterin sisällön ja toteutuksen lähtökohtana on Espoon seurakuntien varhaiskasvatussuunnitelma. Teoriaosuudessa avataan varjoteatterin hyötyjä lapsille ja selitetään, miten se kehittää lapsia. Lopuksi pyydettiin palautetta perheentyöntekijältä sekä lapsilta. Molemmilta saatiin hyvää palautetta.

Asiasanat: varjoteatteri, lapsi, kirkon varhaiskasvatus, diakonia

ABSTRACT

Darja Huobonen

Daria Druzhinina

Shadow theatre in Olari congregation daycare

Pages 32 and appendices 2

Autumn, 2021

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor of Health Care

Diaconal Nursing Programme

This thesis is related to the development projects of diaconal work, and it aims to strengthening children's involvement. The purpose was to produce a program in an art form for the day care club at Olari congregation. In this case, it was a shadow theatre for preschool educational activities.

The Shadow Theatre was a leisure activity aimed at toddlers; some of them are under school age. By using the shadow theatre method, children could influence the content of the theatre and through this their own activity is supported. Children can share their own dreams, thoughts, and aspirations through this shadow theatre. A church is a community that can provide a child with a lot of participatory experiences, support their development, and bring balance to growing into a church.

Olari Congregation acts as a partner. The Shadow Theatre had been held at Matti's Chapel located in Espoo, twice before. The starting point for the content and implementation of the shadow theatre is the early childhood education plan of the parishes of Espoo. The theoretical part opens the benefits of shadow theatre to children and explains how it develops them. Finally, family workers and children have been interviewed and good feedback has been received from both.

Keywords: Shadow theatre, Child, Early childhood education, Diaconia

SISÄLLYS

1.	JOHDANTO	4
2.	LAPSEN JA PERHEEN HYVINVOINNIN TUKEMINEN SEURAKUNNASSA.....	5
2.1	Kaksi-viisivuotias lapsi varhaiskasvatuksessa	6
2.2	Perhelähtöinen työote ja diakoninen perhetyö	8
3.	TAIDELÄHTÖISET MENETELMÄT VARHAISKASVATUKSESSA....	11
3.1	Terapeuttinen nukke	11
3.2	Varjoteatterin hyödyntäminen varhaiskasvatuksessa.....	12
4.	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE.....	14
5.	VARJOTEATTERI OLARIN SEURAKUNNAN PÄIVÄKERHOSSA....	15
5.1	Olarin seurakunnan päiväkerho	15
5.2	Varjoteatterin suunnittelu	16
5.3	Varjoteatterin toteutus	18
5.4	Varjoteatterin arviointi	20
6.	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	23
	LÄHTEET.....	26
	LIITE 1. Haastattelu	30
	LIITE 2. Lupa vanhemmilta	32

1. JOHDANTO

Tärkein yhteistyökumppani seurakunnassa on perhe. Perheitä tuetaan sekä arki, että hengellisessä elämässä. Perheitä kutsutaan ja kannustetaan osallistumaan seurakunnan tilaisuuksiin. (Meidän kirkko. Osallisuuden yhteisö 2007.)

Sairaanhoitaja-diakonissa-opiskelijoina meitä kiinnostaa perheen hyvinvointi ja monenlaiset tehtävät seurakunnassa. Valitsimme teemaksi varjoteatterin seurakunnan päiväkerhossa, sillä olemme kiinnostuneita myös lasten hyvinvoinnista, sekä lasten auttamisesta.

Opintojen aikana opimme, että ihmiset liittyvät yhä vähemmän kirkkoon. Vuoden 2020 alussa 68,6 % suomalaisista kuului evankelisluterilaiseen kirkkoon, kun taas 1980-luvulla määrä oli 90 % (Suomen evankelisluterilainen kirkko, i-a.). Halusimme tarjota lapsille positiivisen kokemuksen, jotta jo pienestä alkaen lapset olisivat kiinnostuneita seurakunnasta ja sen toiminnasta.

Opinnäytetyön tavoitteena on käyttää varjoteatteria menetelmänä seurakunnan lasten päiväkerhossa. Olarin seurakunnan toiminnassa Varjoteatteri-menetelmää ei ollut koskaan ennen käytetty ja työntekijöiltä tuli hyvää palautetta ideastamme. Tulevina sairaanhoitajina ja diakonisoina voimme hyödyntää tällaista lapsien osallistumista lisäävää menetelmää erilaisissa toimintaympäristöissä. Kyseinen menetelmä sopii myös muille ikäryhmille kuin lapsille. Menetelmän avulla päiväkerhon ohjaajat voivat tehdä oman teatterin rungon ja suunnitella erilaisia hahmoja lasten kanssa. Sen avulla tarjotaan myönteisiä kokemuksia ja osallistumisen mahdollisuus. Teatterin avulla lapsi oppii ilmaisemaan ja hallitsemaan tunteitaan (Aaltonen & Vainio, 2020, s.6). Toivomme että varjoteatterin avulla kerhon ohjaajat voisivat opettaa lapsille esimerkiksi Raamatun tekstejä.

2. LAPSEN JA PERHEEN HYVINVOINNIN TUKEMINEN SEURAKUNNASSA

Raamatusta kuva lapsesta painottuu usein voimattomuuteen ja suojattomuuteen. Lasta kuvataan myös niin, että heillä on annettu erityinen näkökyky, toivo ja lupaus. Raamatusta välittyvä kuva lapsuudesta ja lapsesta kuitenkin kannustaa kirkkoa huolehtimaan lasten ja nuorten hyvinvoinnista sekä ottamaan huomioon heidän näkemyksiään. (Suomen ev.lut. kirkko, i.a.)

Kirkolla ei ole omaa varhaispedagogiikkaa, mutta seurakunta toimii yhteistyössä kunnan varhaiskasvatuksen kanssa (Suomen ev.lut. kirkko, i.a.-a). Kirkossa varhaiskasvatus perustuu lähetys- ja kastekäskeyn (Raamattu, 1992, Matt. 20: 18–20.) sekä lasten evankeliumiin (Raamattu, 1992, Mark. 10:13–16). Kirkkolain mukaan seurakunnalla on velvollisuus huolehtia kaikenikäisten kristillisestä kasvatuksesta, joka puolustaa varhaiskasvatuksen olemassaoloa kirkossa (L1054/1993).

Lasten osallisuudella on suuri merkitys yhteiskunnassa ja kirkossa yksilölle itselleen sekä koko yhteiskunnan tai kirkon toiminnalle myös tulevaisuutta ajatellen (Nurmi, 2011, s.6). Seurakunta on yhteisö, joka voi tarjota lapselle paljon osallisuuden kokemuksia, tukea heidän kehityksensä sekä antaa tasapainoa seurakuntalaisiksi kasvamisessa (Nurmi, 2011, s.8).

Seurakunnan toiminnassa lapsiystävällisyys tarkoittaa esimerkiksi sitä, että lapset ja nuoret otetaan mukaan suunnittelemaan kerhojen, retkien ja leirien sisältöjä ja toimintatapoja. Selvitetään, mikä lapsille ja nuorille on tärkeää jumalanpalveluksessa, millaisilla käytännön ratkaisuilla saadaan aikaan se, että he voivat kokea olevansa tervetulleita, ja millä eri tavoilla he itse haluavat olla mukana jumalanpalveluksen toteuttamisessa. Pienetkin lapset voivat olla osallisena rukouksissa esimerkiksi kynttilän sytyttäjinä, tekstinlukijoina ja kolehdinkantajina. (Suomen ev.lut. kirkko, i.a.-b.)

Varhaisessa lapsuudessa annetun kristillisen kasvatuksen tulee tukea lapsen oman spiritualiteetin kehittymistä, sekä antaa välineitä ja virikkeitä kristillisen uskon pohjalta. Käytännön mahdollisuudet ovat esimerkiksi erilaiset hartaudet, jumalanpalvelukset, sakramentit, kirkkovoosi ja kirkkorakennus. Identiteetti rakentuu osallistumalla, ei sivusta tarkkailemalla. (Halme, 2008, s.188,189.)

Vuoden 2021 varhaiskasvatussuunnitelman mukaan varhaiskasvatus seurakunnassa perustuu kristilliseen ihmiskäsitykseen, jossa toiminnan ydin on kristillinen kasvatus, kristillisten perinteiden, tapojen sekä juhlien vaaliminen. Varhaiskasvatuksessa huomioidaan lasten ikätaso. Seurakuntien ryhmäkoko vaikuttavat lapsen ikä sekä yksilölliset tarpeet. Siellä tuetaan lasten kaverisuhteiden syntymistä ja huomioidaan lasten mielenkiinnon kohteita. Seurakunnan varhaiskasvatuksessa lähtökotina ovat sitoutuminen teologiaan, valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelman pedagogiikkaan ja sisältöön. (Espoon seurakunnat, i.a.)

2.1 Kaksi-viisivuotias lapsi varhaiskasvatuksessa

Lapsen kehityksen ja kasvun arvioiminen edellyttää sitä, että työntekijä tietää miten lapsi kasvaa ja kehittyy. On tärkeä viettää lapsen kanssa aikaa ryhmässä sekä kahdestaan. On tärkeää oppia havainnoimaan sekä kuunteleman lapsia yksilöllisesti. Lapsen kehitykseen vaikuttaa perimä, ympäristö, ja oma aktiivisuus. (Vilen ym., 2011, s. 133.)

Kaksi-kolmevuotias lapsi on kova touhuamaan. Lapsi voi nauttia uusista tilanteista, mutta haluaa tutustua uusiin ihmisiin ja paikkoihin omaan tahtiin. Lapsi haluaa myös harjoitella erilaisia taitoja arjessa. Vanhemman kehu ja rohkaisut ovat lapselle tärkeitä. Lapsi ymmärtää paremmin omia kykyjään, kun käsitys omasta itsestä tarkentuu. Äskettäin kaksi vuotta täyttänyt lapsi pelkää äidistä eroon joutumista ja hoitoon jääminen voi olla lapselle vaikeaa. Kolmen vuoden ikäiselle lapselle ero on huomattavasti helpompaa ja lapsi voi olla erossa vanhemmistaan jonkun aikaa. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2019.)

Kaksi-kolmenvuotiaan lapsen puheen kehitys on yksilöllistä. Lähes kaikilla sen ikäisillä lapsilla on joitakin sanoja tai sanojen yrityksiä. Useat voivat puhua kaksisanaisia tai pidempiä lauseita. Kaksivuotias lapsi kyselee "mikä" kysymyksiä kun taas kolmevuotiaalle tyypillisiä ovat "miksi, missä"- kysymykset. Lapsi muistaa äskettäin tapahtuneet asiat ja pikkuhiljaa muutaman kuukauden päähän tapahtuvia asioita. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2017.)

Kaksi-kolmevuotias lapsi kiinnostuu leikkikavereista ja harjoittelee yhdessä leikkimistä mutta tarvitsee kuitenkin aikuisen läsnäoloa. Lapsi voi kokeilla voimakkaasti rajojaan mutta jos suhde hoitajiin/ vanhempiin on luottavainen, ymmärtää rajojen tuovan turvallisuutta. Lapsi on kiinnostunut aikuisen seurasta ja haluaa olla mukana kaikessa tekemisessä. (Vilen ym., 2011, s. 59.)

Lapsi voi olla ujo ja hänen voi olla vaikeaa mennä leikkeihin mukaan muiden kanssa. Alle kolmevuotiaana lapset eivät kuitenkaan pysty vielä vastavuoroiseen leikkiin, vaan leikkivät rinnakkain. Leikit voivat sujua normaalisti, mutta lyöminen, pureminen ja tukasta vetäminen tai lelun käsistä repiminen voi olla mahdollista. Lelun jakaminen voi siinä iässä tuntua vielä vaikealta. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2019.)

Kolmevuotias puhuu jo useita sanoja, sekä lyhyitä lauseita. Lapsi käyttää aikamuotoja. Usein vanhemmat voivat nähdä lapsensa käytöksessä itsensä, koska lapsi katsoo ja matkii vanhempiaan. Lapsi on utelias ja kiinnostunut erilaisista asioista. Hän kyselee paljon eri ilmiöistä ja niiden syistä. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2017.)

Kolme-neljävuotias lapsi tarvitsee aikuista pettymyksen ja epäonnistumisen käsitteilyyn. Aikuista tarvitaan myös asettamaan lapselle rajoja ja rauhoittamaan leikkiä, kun tarve vaatii. Lapsi haluaa harjoitella omatoimisuutta ja hän haluaa, että hänen oikeat tekonsa huomataan ja niistä kiitetään. Myöskään pettymyksiltä ei voi välttyä. Lapselle asetettujen rajojen on oltava kohtuullisia. Turhia pettymyksiä ja yhteenottoja on vältettävä. Rajoittaminen voi loukata lasta ja tunne voi muuttua häpeäksi. Tästä syystä aikuista tarvitaan lohduttamaan ja pehmentämään tilanteita. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2019.)

Kolmen-neljän vuoden ikäinen lapsi kaipaa enemmän kavereita leikkeihinsä. Lapselle tekee myös hyvää tavata muita lapsia, sekä harjoitella heidän kanssansa olemisen pelisääntöjä. Sosiaaliset taidot ovat kuitenkin vasta kehitymässä, eikä yhteisleikki aina välttämättä sujukaan. Ujolle lapselle on hyvä järjestää mahdollisuus, jossa hän voi leikkiä toisten lasten kanssa ja voittaa ujoutensa. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2017.)

Neljän-viiden ikäinen lapsi on kiinnostunut kavereista, joiden perään kyselee aktiivisesti. Lapsi pärjää jo hyvin leikeissä, mutta tarvitsee vielä aikuisen apua ristitilanteissa ja sääntöjen kertaamisessa. Uudet leikit ja varsinkin erilaiset roolileikit kiinnostavat lasta. Lapsi tietää jo, miten käyttäytyä normaali tilanteissa esimerkiksi kerhossa kylässä tai puistossa mutta ei aina pysty hillitsemään tunteitaan niin että jaksaisi aina käyttäytyä niiden mukaan. Neljän-viiden vuoden ikäinen lapsi kehittää erilaisia vuorovaikutustaitoja leikin avulla sekä taitojaan lohduttamisessa. (Vilen ym., 2011, s. 160.)

2.2 Perhelähtöinen työote ja diakoninen perhetyö

Diakoniatyö tarjoaa perheelle tilaisuuden yhteiseen olemiseen ja tekemiseen, sekä virkistymiseen ja lepoon (Helin ym., 2010, s.123). Erilaisia matalankynnyksen toimintoja ovat muun muassa yhteiset ruokailut tai olohuonetoiminta. Seurakunta järjestää kerhoja, pyhäkouluja ja erilaisia leirejä, joissa on mahdollisuus päästä mukaan iloiseen, rakkaudentäyteiseen ja pedagogiseen toimintaan. Diakoniatyö perustuu kristilliseen ihmiskäsitykseen. Kokonaisvaltainen kristillinen ihmiskäsitys pitää sisällään fyysiset, psyykkiset, sosiaaliset ja hengelliset tarpeet. Seurakunnan diakonia auttaa ihmisiä, joilla ei ole muuta apua ja jotka tarvitsevat myös hengellistä tukea. Diakoniatyöntekijän tehtävä on kohdata äitejä ja isiä lapsineen ja keskustella elämäntilanteisiin liittyvistä asioista ennaltaehkäisevästi. Perhetoiminnassa perheet eivät ole kohde, vaan työtä tehdään osallistuen perhettä heidän elämäntilanteensa mukaan. (Suomen ev.lut. kirkko, i.a.-c.)

Diakonisen perhetyön periaatteita ovat perhekeskeisyys, kiireettömyys, tasavertaisuus ja yhteistyö. Perhelähtöistä diakoniatyötä tehdään yhdessä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Siihen kuuluu henkistä tukemista, taloudellista auttamista, kotikäyntejä ja perheleirejä. Ne perheet, jotka ovat diakoniatyön asiakkaita, ovat yleensä taloudellisesti vaikeassa tilanteessa. Heitä avustetaan osto-osoituksilla sekä maksamalla joitakin laskuja, jotta he selviytyisivät arjessa. Henkinen tuki näille perheille on myös tärkeää, siihen sisältyy keskustelua, kuuntelemista ja erilaisten ratkaisujen etsimistä sekä myös vuorovaikutuksen vahvistamista. (Gothoni ym., 2012, s. 104–107.)

Diakonian perustehtävään kuuluu hädän etsiminen ja siellä toimiminen. Diakonian on myös pyrittävä siihen, että se tekee itsensä tarpeettomaksi. Hyvä diakonia pyrkii siihen, että hätä päättyy. Ja on pyrittävä ennalta ehkäisevään työhön, puututtava ongelmiin ajoissa ennen niiden syntyä. Diakoniatyö kohdistuu lähes kokonaan aikuisväestöön. Nykyisin tiedämme enemmän ongelmista mitä voi olla lapsiperheissä. On tärkeää ymmärtää, että lapsuuden elämäntilanne ja tunnetraumat vaikuttavat syvästi kasvavaan ihmiseen ja hänen minuutensa kehittymiseen. Lapsidiakonia on haaste tänä päivänä. Haaste on otettava vakavasti ja keksittävä uusia toimintatapoja. Lapsen hädän näkeminen ja siihen reagoiminen on merkittävä tekijä ongelmien ratkaisussa. (Mattila, 2003, s. 10–11.)

Olarin seurakunnassa pidetään myös perhemessuja, ja ne on suunniteltu lapset huomioon ottaen. Perhemessu on kestoaltaan lyhyempi kuin tavallinen messu ja kirkossa on myös leluja lapsia varten. Perhemessujen tarkoitus on, että jokainen voi tulla Jumalan eteen, ikään katsomatta. Lapsille järjestetään myös musiikkileikkikouluja, jotka parantavat ja kehittävät lapsen oppimisvalmiuksia, perheen lauluvarastoa ja parantavat lapsen ja vanhempien vuorovaikutusta. Musiikkileikkikoulussa voi tutustua seurakunnan toimintaan. Lapsille ja perheille

järjestettävää toimintaa ohjaavat seurakunnan perhetyöntekijät ja lastenohjaajat.
(Kirkko Espoossa, i.a.)

3. TAIDELÄHTÖISET MENETELMÄT VARHAISKASVATUKSESSA

Taidetta voi käyttää tunteiden säätelyyn. Taiteen avulla voi ilmaista tunteita, kun niiden sanoiksi pukeminen on vaikeaa. Taide toimii myös kohtaamisen välineenä. Taiteeseen osallistuminen vähentää masentuneisuuden ja ahdistuksen määrää. (Terveyttä kulttuurista mielenterveysseura ry, i.a). Leikissä kokeilut, uppoutuminen, muutokset, hyvät ja huonot ideat ja rohkeus kuuluvat toiminnalliseen sanavarastoomme jo varhaisessa lapsuudessa. (Tulensalo ym., 2021, s.57.) Taiteen kokeminen, siitä keskusteleminen ja taiteen kautta kohtaaminen luovat erilaisia mahdollisuuksia erilaisten ihmisten olla vuorovaikutuksessa. Taiteellinen toiminta auttaa käsittelemään epäsuorasti vaikeitakin asioita. Taidemenetelmät voivat toimia suojaavana, vapauttavana ja välittävänä välineenä, joiden avulla voi tarttua mielessä liikkuviin asioihin. Taide voi auttaa lasta käsittelemään ongelmia, kun hän kytkee niitä luontevasti osaksi luovaa ilmaisua. (Tuulensalo ym., 2021, s.56.)

3.1 Terapeuttinen nukke

Roosa Halme ja Marja Susi ovat kirjoittaneet oppaan, jossa he tarjoavat käytännön neuvoja ja näkökulmia nukketeatterista. He esittävät, miten nukkea voi käyttää vuorovaikutuksen tukena esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuoltoalojen toimintaympäristöissä. He toteavat, että terapeuttista nukketeatteria voidaan kokeilla minkä tahansa terapian yhteydessä. Esimerkiksi osallistujan ongelmana voi olla kehityksen viivästymä, tunne- tai käyttäytymishäiriö, kehitysvamma, neurologinen tai fyysinen vamma tai erilaisia trauman oireita. Nuken avulla voidaan pyrkiä esimerkiksi osallistujan kehityksen tukemiseen ja ongelmanratkaisuun. Hoitajat, jotka ovat mukana toiminnassa, saavat tästä hyötyä, koska osallistuja tuo esille ajankohtaista tietoa, joka liittyy hänen oireisiinsa sekä elämäntilanteisiin. (Kohtaamisia nukketeatterin keinoin i.a.)

Vuorovaikutus nukken kanssa stimuloi muistia, antaa tukea kielitaidon kehittämiseen ja sosiaalisen yhteistoiminnan edistämiseksi. Nukken avulla voidaan myös vaikuttaa elämän haasteiden käsittelyyn, lohduttamiseen, rauhoittamiseen tai itseavun taitojen parantamiseen. Nukken välityksellä on helpompi esittää omia tunteita ja eläytyä toisen tunteisiin. (Kohtaamisia nukketeatterin keinoin, i.a.)

Omien aivojen peilisolut aktivoituvat, kun katsomme nukkea. Nukke toimii suojakilpenä osallistujan ja hänen heikkouksiensa tai kipeiden ja uhkaavien tunteiden välissä. Mielikuvissa voimme liikkua eri paikkoihin ja aikoihin. Nukken avulla ihmiset uskaltavat tehdä asioita, joihin eivät pystyneet ennen. (Kohtaamisia nukketeatterin keinoin, i.a.)

3.2 Varjoteatterin hyödyntäminen varhaiskasvatuksessa

Varjoteatteri on taiteenmuoto, jolla kerrotaan tarinaa. Se perustuu visuaalisuuteen ja se kehittää mielikuvitusta. Varjoteatterissa valo suunnataan kankaalle, joka heijastaa läpi, ja erilaisilla nukeilla luodaan tarinaa. Varjoteatterissa käytetään erilaisia nukkeja, joita on helppo askarrella itse millaisista materiaaleista tahansa. Nukkeja pidetään valonlähteen ja läpikuultavan suojan, esimerkiksi lakanakankaan tai silkkipaperin välissä. Yleisö näkee hahmot suojan läpi varjoina. Varjoteatteria voi toteuttaa kuka tahansa; aikuinen, lapsi tai ohjaaja. Varjoteatteri onkin oiva opetusmenetelmä kertoa erilaisia tarinoita. Lapset on myös helppo ottaa mukaan varjoteatteriin niin, että hahmot ensin askarrellaan yhdessä lasten kanssa ja sitten he myös esittävät hahmoja varjoteatterissa. Varjoteatteri on hyvin vanha taiteenmuoto. Aasian maissa varjoteatteria käytetään muun muassa uskonnollisiin rituaaleihin. (Lähtelä, 2020.)

Lapset pitävät varjoteatterista, sillä heistä on jännittävää sammuttaa huoneesta valot ja kuunnella tarinaa pimeässä. Teatteriin voi halutessaan yhdistää musiikkia tai ottaa lapset mukaan ja antaa heille soittimia, joilla he saavat improvisoida mielestään sopivan musiikin tarinaan. Heistä on myös hauska päästä itse näyttelämään joko opittua satua tai keksimään omaa tarinaa. (Sytelä, 2019, s.25.) Varjoteatterissa myös ujo lapsi voi uskaltautua osallistumaan, koska esiintyjä ei näy

yleisölle. Varjokuvia on myös hauska tehdä itse ja lapset voivat käyttää mielikuvitusta hahmoja keksiessä. Luovuudella tässä ei ole rajoja, sillä hahmot voi tehdä mistä tahansa huokeastakin materiaalista. Varjokuvilla voi opettaa lapsille myös kokoeroja. Kun hahmoja liikuttaa lähemmäs ja kauemmas heijastavasta kankaasta, varjojen koko muuttuu. (Syytelä, 2019, s. 29.)

On tutkimuksia, jotka osoittavat varjoteatterin hyödyt lapsiin. Esimerkiksi autismilasten havaittiin osoittavan erilaisia tunteita kuten naurua, hymyä ja käsien taputusta. He olivat myös rauhallisempia ja oppimiskyky kasvoi teatterin aikana. Varjoteatteri kehittää oppilaiden tunnereaktioita ja kognitiivisia kykyjä sekä auttaa sisäistämään opittavat asiat paremmin. Visuaaliset keinot vaikuttavat suuresti lasten tarkkaavaisuuteen. (Ikitaru, taidelähtöiset menetelmät)

Varjoteatteri-menetelmää käyttäessä on tärkeää, että lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa teatterin sisältöön ja että heidän omaa aktiivisuuttaan tuetaan. Lapset pystyvät teatterin avulla kertomaan omista haaveistaan, ajatuksistaan ja toiveistaan. Se on myös molemminpuolista vuorovaikutusta, jossa aikuinen kuulee lasta ja on läsnä, jolloin myös hän oppii lapselta. (Halme, Karimäki, & Rusanen, 2014.)

Teatteri voi auttaa lasta ilmaisemaan itseään ja tuoda kokemusten kautta itseään näkyvämmäksi. Kokemusten kautta lapsi myös oppii tuntemaan itseään paremmin. Teatterin kautta lapsella on mahdollisuus kokea mielikuvitusmaailma, jossa on vain taivas rajana. Jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja kokee asiat eri tavalla. Lapsen mieli ei luo mitään kuitenkaan ihan tyhjästä, mielikuvat syntyvät todellisten havaintojen perusteella. (Syytelä, 2019, s.19.) Visuaaliset keinot vaikuttavat suuresti lasten tarkkaavaisuuteen. Visuaalinen sekä esittävä taide vetoaa myös tunteisiin. Jo vähän katselemalla sekä kuuntelemalla voidaan liikuttua, ja kun ihminen itse luo taidetta, se vaikuttaa monella tapaa aisteihin ja tunteisiin. (Syytelä, 2019, s.16.)

4. OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE

Valitsimme varjoteatterimenetelmän, koska Olarin seurakunnassa ei ole järjestetty aikaisemmin varjoteatteria ja se oli uusi kokemus kaikille.

Varjoteatteri toimii päiväkerhon apuna toiminnan suunnittelussa. Menetelmään liittyy asioita lapsen kehityksestä, kuten ajattelu, oppiminen ja muisti, motoriset taidot, leikki-aidot, oman toiminnan ohjaus, sosiaaliset taidot ja kielellinen kehitys. Varjoteatterin tarkoituksena on näyttää lapselle sekä esitykset, että osallistuttaa heitä askarteluun ja tarinoiden keksimiseen. Seurakunnan kerhoon sopisi esityksen teemoiksi esimerkiksi Raamatun kertomukset, joiden avulla lapsi tunnistaa Jumalan rakkauden ja oppii lisää kristillisestä uskosta. Kirkon päiväkerho on yksi ensimmäisistä askeleista uskontoon tutustumisessa. Opinnäytetyön tavoite on kehittää päiväkerhon toimintakeinoja varjoteatterin avulla. Haluamme tukea ja vahvistaa lapsen itsetuntoa ja omanarvontuntoa mieluisan tekemisen kautta. Haluamme kehittää lasten kognitiivisia ja sosiaalisia taitoja. Haluaisimme myös itse kehittyä lasten ohjaamisessa, sekä huomioida lasten tarpeet paremmin työskennellessämme lasten parissa.

5. VARJOTEATTERI OLARIN SEURAKUNNAN PÄIVÄKERHOSSA

Yhteistyökumppanimme toimi Olarin seurakunta. Olarin seurakunnassa on 27 000 jäsentä ja se sijaitsee Espoossa. Seurakunta on perustettu vuonna 1975, ja siihen kuuluvat Olarin, Matinkylän, Olarinmäen, Niittykummun, Kuitinmäen, Tiisitilän, Friisilän, Nuottaniemen, Haukilahden, Henttaan, Suurpellon ja Tontunmäen kaupunginosat. Olarin seurakunnan toiminta-alueita on kolme: Haukilahti-Niittykumpu, Matinkylä ja Olari. Työntekijät toimivat näillä moniammatillisesti, ja heitä johtaa lähiesimies. Olarin seurakunnassa on noin viisikymmentäkolme työntekijää, joista seitsemän on diakoniatyöntekijöitä, viisi nuorisotyöohjaajia ja kahdeksan perhetyöntekijöitä sekä lasten ohjaajia ja musiikkileikkikoulun opettajia. Olarin kirkon lisäksi seurakuntaan kuuluu kolme kappelia: Haukikappeli, Olarin kappeli, Matinkappeli, sekä Chapple- kokoontumistila kauppakeskus Isossa Omenassa. (Suomen ev.lut. kirkko, i.a.-c.)

Varjoteatterin toteutus järjestettiin Matinkappelissa. Olarin järjestämän päiväkerhon tavoitteena on, että lapsi iloitsee lapsuudestaan (Jauhiainen ym., 1997, s.20). Seurakunnan kerhotoiminta on tarkoitettu lapsille, mutta se tarjoaa myös omaa aikaa vanhemmille (Heinonen 2018, s.46).

5.1 Olarin seurakunnan päiväkerho

Olarin seurakunnan päiväkerho on tarkoitettu 2–5-vuotiaille lapsille. Kerho sijaitsee Espoon Matinkappelissa. Kerhotoimintaa järjestetään kolme kertaa viikossa noin kolme tuntia kerrallaan. Ammattitaitoisten lastenohjaajien kanssa lapset leikkivät, laulavat, askartelevat ja myös tutustuvat Raamatun kertomuksiin. Olarin seurakunnassa päiväkerhon toiminta on ilmaista ja päiväkerhoon voi osallistua, vaikka ei olisi kirkon jäsen.

Päiväkerhon tila (kuva 1) on järjestetty lapsille oppimiseen tarpeiden mukaan. Aamulla lapset ulkoilevat tunnin verran. Matinkappelilla on turvallinen ulkotila, jossa lapsille on tarjolla päiväkerhon leluja ja urheiluvälineitä. Kuutta lasta kohden

on kaksi ohjaajaa. Tunnin ulkoilun jälkeen lapset menevät sisälle päiväkerhoon. Siellä heillä on pieni oppimistila, ruokapöydät ja leikkutilat. Ohjaajan keskustelevat lasten kanssa ja vastaavat kysymyksiin. Teemat ovat yleisiä ja myös uskonnollisia. Lapset laulavat ja tanssivat. Kun lapsella on omaa leikkiaika, heitä varten on tarjolla paljon erilaisia leluja, kirjoja ja lautapelejä. Lapsilla on mahdollisuus syödä kerhossa. Lapsi tuo kotoa välipalaa ja lounaan aikana jokainen syö omia eväitänsä. Ennen lounasta lapset rukoilevat ja kiittävät Jumalaa ruoasta ja elämästä. Kerhon päättyessä vanhemmat hakevat lapset sovittuun aikaan.

Kuva 1. Olarin päiväkerhon tila

5.2 Varjoteatterin suunnittelu

Yhteistyö syntyi diakonisen hoitotyön harjoittelujakson aikana. Varjoteatteri esitettiin kaksi kertaa. Aikataulusta oli sovittu lastenohjaajan kanssa. Suunnitelman esittäminen ja toteutus tapahtuivat keväällä 2021. Kirjallisen raportin laatiminen aloitettiin kesällä 2021. Suunnitelman mukaisesti opinnäytetyön viimeistely, sekä palautusprosessi tapahtui syksyllä 2021.

Kaikki järjestelyt oli sovittu etukäteen: tila, valo, tarvikkeet ja aikataulu. Olarin päiväkerhossa järjestetyssä teatterissa varjoteatterin runko valmistettiin pahvilaatikosta ja näyttämö leivinpaperista. Lisäksi tarvittiin erilaisia keppejä, teippiä, neulaa, lankaa, sakset, liimaa, sinitarraa, erilaisia papereita, värikyniä sekä pöytälamppu. Teatteriin tarvittavat nuket ja itse runko valmistettiin kotona etukäteen. Itse varjoteatterin tekemistä voidaan myös käyttää opetusmenetelmänä. Lapset ja aikuiset voivat tehdä oman pikku varjoteatterin esimerkiksi kenkälaatikosta.

Lasten vanhemmilta pyysimme luvan (liite2), että lapset saisivat osallistua teatteri esitykseen ja että kirjoitamme aiheesta opinnäytetyötä. Kerhon ohjaaja oli kysynyt jokaiselta vanhemmalta luvan, kun lapset on tuotu kerhoon. Sitten saimme kirjallisen luvan. Varmistimme myöskin, että saimme kerätä ja käyttää esityksestä tullutta tietoa tekemäämme opinnäytetyöhön.

Teatterin tilana käytimme Matinkappelin alakerrassa sijaitsevaa rukoushuonetta. Varjoteatteriesityksemme pidimme myös rukoushuoneessa, koska siellä oli pimennysverhot. Lapsille oli kerrottu etukäteen, että he pääsevät katsomaan varjoteatterinäytelmää, jota he odottivat kerhuhuoneessa.

Kun halutaan toimia yhdessä lasten kanssa ja ottaa myös heidän ideansa huomioon, on selvitettävä, millaisia ajatuksia ja toiveita lapsilla on (Karlsson, 2003, s.34). Päätimme esittää lasten sadun, jonka nimi oli: ”Kolme pientä porasta”. Meidän kohdejoukkomme on kaksi-neljävuotiaat lapset. Aikuisen on rohkaistava lasta uusien asioiden pariin. Lapsi tarvitsee tukea aikuiselta pettymyksen ja epäonnistumisen keskellä. (Mannerheimin lastensuojeluliito, i.a.) Sadun avulla on yksinkertaista sukeltaa lasten maailmaan ja antaa tilaa lasten omille ajatuksille (Karlsson, 2003, s.41).

Valitsimme yli kaksivuotiaalle suunnatun, noin viisi minuuttia kestävä esityksen. Tarinamme opetus oli siinä, että sinun tulee olla varovainen ja vastuullinen. Jos ryhdyt töihin, on tehtävä kovasti töitä. Satu opettaa myös lapsia olemaan ystävällisiä, ystäväystymään ja auttamaan toinen toisiaan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2018).

Teatterin jälkeen kävimme keskustelua lasten kanssa teatterin onnistumisesta sekä vaikutuksesta lapseen. Huomioimme myös lasten sekä kerhon ohjaajan näkökulmia, mielipiteitä sekä parannusehdotuksia. Tavoitteenamme oli, että lapsi keskittyisi teatteriesitykseen ja kiinnostuisi kertomuksesta. Halusimme myös tuottaa lapsille erilaisen ja uuden kokemuksen.

5.3 Varjoteatterin toteutus

Toteutimme teatterin seitsemän lapsen ryhmälle kaksi kertaa. Lapset olivat kaksi-neljävuotiaita. Ryhmässä oli sekä poikia että tyttöjä. Lapset istuivat näyttämön edessä lattialla puoliympyrässä. Huoneessa oli pieniä mattoja, joilla lapset istuivat. Tila oli pimeä ja vain teatterin näyttämö oli näkyvässä (kuva 2). Lapset olivat heti kiinnostuneita tapahtumasta ja menivät rohkeasti istumapaikoille. Teatterin aikana lapset istuvat hiljaa ja seurasivat esitystä kiinnostuneina. Esityksen kesto oli noin kuusi minuuttia.

Käsikirjoitus oli suunniteltu etukäteen. Sadun esitys oli nauhoitettu puhelimeen, jossa oli musiikkia taustalla. Nauhoitus auttaa vetäjää keskittymään hahmojen liikuttamiseen, sillä hahmoja ja valoa pitää vaihtaa nopeasti esityksen kuluessa.

Ennen esityksen aloittamista lapset olivat kiinnostuneita siitä, miten valo vaihtaa väriä. Lamppu, jossa oli eri värejä, oli haettu Matinkappelin varastosta. Kun valon väri muuttui toiseen väriin, lapset huusivat värin nimen. He nauroivat ja keskustelivat keskenään. Kun pieni leikki oli suoritettu, kysyttiin, kuka haluaisi avata

teatterin ikkunan. Yksi rohkea poika tuli ja veti narusta, joka avasi koko näyttämön. Kun hahmot alkoivat liikkua, lapset hiljenivät ja keskittyivät esitykseen.

Esityksen hahmot olivat kolme pientä porsasta ja heidän äitinsä sekä susi. Taustana oli metsä ja kolme taloa. Jokainen porsas rakensi oman talon. Kaksi porsasta rakensi nopeasti, mutta talot olivat hauraita. Kolmas porsas rakensi pitkään ja ahkerasti ja talosta tuli hyvä. Sitten susi tarkisti talojen vahvuudet. Se puhalsi kovaa ja vain yksi talo ei romahtanut. Tämän talon omistaja oli kolmas porsas. Kolmas porsas oli myöskin hyvä kaveri, joka kutsui toiset porsaats omaan taloonsa ja pelasti heidät viholliselta. Susi lähti pois.

Kun porsaats sanoivat lapsille näkemiin, annettiin taas mahdollisuus yhdelle vapaaehtoiselle sulkea varjoteatterin ikkuna. Heti tuli yksi lapsi, joka halusi osallistua. Lopuksi otimme yhden varjonukeista ja kävimme läpi, miten siitä pidetään kiinni ja missä se voi liikkua. Lapsille selitettiin, että kun nukken vie lähelle kangasta, se pienenee ja terävöityy. Jos taas nukke viedään lähelle lamppua, se suurenee ja varjo muuttuu rakeisemmaksi. Lapset olivat myös kiinnostuneita olemaan osa esitystä, kun saivat paperinukkeja käteen.

Kuva 2. Varjoteatterin näyttämö

Esityksen lopuksi lapset siirtyivät päiväkerhon huoneeseen ja istuivat paikoilleen. Kävimme läpi teatterin tarinan tapahtumia ja mistä lapset pitivät esityksessä. Keskustelua käytiin myös ohjaajien kanssa.

Esityksessä huomioimme lasten jaksamisen ja tarpeet. Covid-19 pandemian takia noudatimme hygieniasääntöjä ja koko esityksen ajan pidimme maskia ja huolehdimme hyvästä käsihygieniasta.

5.4 Varjoteatterin arviointi

Varjoteatterin esitysaikataulu oli suunnitelman mukainen. Lapsille ja vanhemmille oli kerrottu etukäteen suunnitellusta toiminnasta ja meille oli hyvin tärkeää, että heillä on halua ja kiinnostusta osallistua uuteen kokemukseen. Teatteri oli tarkoitettu kuitenkin vain kerhon lapsille. Koemme, että lapsilla oli hyvä tunnelma

teatterin aikana. Teatteriesityksen tila oli tarkistettu ja valmisteltu etukäteen miettien lasten tarpeita ja turvallisuutta. Omat esitystaidot on vaikea arvioida teatteriesityksessä ammattilaisen näkökulmasta, mutta lasten kiinnostus ja lastenohjaajan palautteiden mukaan esitys oli selkeä ja hahmottaminen oli lapsille helppoa. Vuorovaikutus lasten kanssa oli helpompaa, kun lastenohjaajat olivat mukana. Lapset olivat kiinnostuneita, osallistuivat aktiivisesti hahmoihin tutustumiseen ja kokeilivat niitä itse. Lapset antoivat myös palautetta, missä lasten sosiaaliset taidot pääsivät esiin.

Kun keskustelimme lasten kanssa teatterista, otimme huomioon, että lapset vastaavat usein hyvin lyhyesti, jolloin aikuinen joutuu esittämään useita lisäkysymyksiä. Mitä pienempi lapsi on, sitä hankalampi on kysymällä saada tietoa lasten ajatuksista. (Karlsson, 2003, s.35.) Kysyimme lapsilta vuorottelen kysymyksiä, jotta kaikki voisivat sanoa oman mielipiteensä ja tulla kuulluksi. Lasten rohkeus keskustella ja kertoa oma mielipide oli yksi meidän tavoitteistamme. Lapset kertoivat, että pitivät tarinasta. Yksi lapsi kertoi, että yksi tarinan hahmoista oli vähän pelottava. Lapset kertoivat myös, että olisivat innokkaita myös näyttelemään itse. Kun kysyttiin, että haluaisivatko lapset katsoa uudestaan varjoteatteria, he vastasivat, että haluaisivat. Pitää ottaa huomioon, että meidän esittäjien kasvot eivät olleet näkyvissä teatterin aikana, koska Covid 19 –pandemian takia aikuisilla piti olla maski kasvoilla.

Pyysimme myös palautetta lastenohjaajalta (liite1). Nauhoitimme palautteen ja kirjoitimme raportin. Pohdimme missä onnistuimme ja missä on parantamisen varaa. Lasten ohjaaja oli sanonut, että varjoteatteri oli uusi kokemus heille ja se on meille todella tärkeä, koska tavoitteena olisi, että lapset ja ohjaajat kokeilevat jotain uutta. Myös ohjaajan huomio oli keskittynyt sitä, että hyvä kun esityksen aikoja kaikki oli tuttuja, koska teatterin esitys oli harjoitellun aikana. Lasten ohjaajan mukaan teatterilla voi kertoa millaisia tarinoita vaan, pitää kuitenkin miettiä, että hahmot ovat selkeät eikä siellä ole liikaa kaikkea. Kerhoon sopisi esimerkiksi pääsiäiskertomus, jouluevankeliumi, jossa on paimenet, lampaita, seimi tai vaikkapa Nooan arkki laiva ja muutama eläin. Teatteria voi varmasti esittää sekä juhlina että arkipäivinä. Teatterin tarinaan voi liittää musiikkia tai kerhossa laulettuja tuttuja lauluja ja kertoa tarinaa. Myös teatterin työstämiseen voi käyttää

paljon aikaa, kun jonain päivänä askarrellaan hahmot, toisella kerralla käydään musiikkia läpi sekä tarinaa.

Ennen varjoteatterin toteutumisesta meillä oli kysymysmerkki, että sopisiko hämärätila lapsille, vai voisiko tästä tulla mahdollisesti este esitykselle. Kaikki lapset kuitenkin tulivat mielenkiinnolla katsomaan teatteria ja lastenohjaajakin oli pohtinut, että vaikka tila oli hämärä niin lapsia ei kuitenkaan pelottanut, myös että tila oli avoin ja lapset näkivät kuka siellä teatteria esittää, joka vaikutti myöskin siihen, ettei pelkoa tai jännitystä syntynyt. Myös tilan koko oli hyvä, että lapset mahtuivat istumaan puoliympyrässä ja kaikilla oli hyvä näköyhteys, kertoi lastenohjaaja.

Teatterin runko oli tehty pahvilaatikosta ja siitä näki suoraan, että se on käsityötä ja esittäjiensä näköinen. Lasten ohjaaja oli myös huomannut tämän, koska hänen mielestään tämä teatteri voisi rohkaista heitä tekemään samanlaisen, kun näki, että sen ei tarvitse olla vaikeasti tehty.

Meidän työmme eettisyys oli meille tärkeää, esimerkiksi: Lapsilla on oikeus osallistua teatteriin. Tämä toteutui, kun lapset saivat esim. avata ja sulkea teatterin ikkunan. Olemme tyytyväisiä, että teatterimme suunnittelu ja toteutus onnistui. Alussa idea oli esittää jokin Raamatun kertomus, mutta päätimme vaihtaa tarinaa kansansatuun koska pienten lasten ryhmän ohjaus on meille uutta ja koimme että lasten olisi helpompi ymmärtää tarinaa. Raamattu kuitenkin opettaa meitä kohtelemaan toisiaan hyvin ja auttamaan. Yksinään voi olla heikko, mutta yhdessä paljon vahvempi. Samoin meidän tarinamme opetus oli samanlainen.

6. JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tässä luvussa pohdimme työmme saavutettuja tavoitteita ja ammatillista kasvua. Työmme tavoitteena oli tuoda seurakunnan kerhoon erilainen opettamisen menetelmä. Varjoteatteri oli uutta Olarin seurakunnassa ja sai hyvää palautetta ohjaajalta. Myös ryhmän lapset olivat kiinnostuneita teatterista. Meille tuli uutena kokemuksena myös nuori lapsiryhmä, sillä kummallakaan meistä ei ollut kokemusta noin nuoren ryhmän ohjaamisesta. Harjoittelussa ohjatut lapset olivat jo teini-ikäisiä. Pieniä lapsia ohjattaessa on otettava paljon asioita huomioon. Pohdimme myös sitä, miten pimeä huone vaikuttaa lapsiin ja jaksavatko he keskittyä esitykseen. Huone tuntui lapsista kuitenkin turvalliselta, koska se oli tuttu ja avara ja he pitivät erilaisesta tunnelmasta. Teatterinäyttämöltä tuli riittävästi valoa ja huomio keskittyi valkokankaalle.

Haastavaa oli, että olimme vieraita lapsille. Myös maskin käyttö voi vaikeuttaa vuorovaikutusta lapsen kanssa. On helpompi kommunikoida lapsen kanssa, kun kasvot ei ole peitetty ja lapsi näkee ilmeet ja eleet. Mietimme myös mitä tapahtuisi, jos lasten vanhemmat eivät antaisi lupaa katsoa teatteriesitystä, mutta onneksi ongelmia ei tullut. Aikataulu oli myös rajallinen ja olisi ollut hyvä, jos teatteriesityksiä olisi ollut enemmän kuin kaksi ja olisi ollut aikaa tutustuttaa lapset ideaan, ja valmistella teatteria lasten kanssa yhdessä useampia päiviä ennen esitystä. Lapset voisivat myös valmistaa oman näköisensä teatterin, mikä tukisi heidän sosiaalisia taitojaan ja ehkä poistaisi esiintymispelkoa ja jännitystä mieluisan tekemisen kautta. Myös lasten vanhemmat voisivat olla katsomassa lasten tekemää teatteria. Kerhopäiviä on kuitenkin vähemmän koronatilanteen vuoksi ja kerhoa ei järjestetty kesällä ollenkaan.

Kirjoitimme opinnäytetyötä kahdestaan ja on tärkeää, että molemmat tulevat kuulluksi. Hyvässä yhteistyössä kävimme keskustelua koko kirjoittamisen ajan ja kyselimme toistemme mielipiteitä, sillä molempien elämäntilanne ja näkemys on erilainen. On tärkeää, että ryhmätyön tekemisessä on joustavuutta ja

ymmärrystä. Työnjako oli tasapuolista ja ryhmähenki oli hyvä. Myös paineensietokykyä tarvittiin rajallisen aikataulun vuoksi ja oman elämän soveltamista aikatauluun. Toisen motivointi on ollut isossa roolissa työtä tehdessä. Kun alkoi olla henkisesti väsynyt, oli tärkeää kannustaa ja auttaa pariaan ja yhdessä miettimään ratkaisuja sekä tukee toinen toisiaan.

Perehdyimme teoriaan ja valitsimme työtä varten keskeisimmät asiat. Teoreettiset tiedot auttavat meitä diakoniatyössä, sekä sairaanhoitajan työssä. Työtä kirjoittaessa tuli paljon uutta tietoa siitä, mitä kaikkea täytyy huomioida, kun työskentelee lasten parissa. Raportin kirjoittamisessa oli haasteita, koska suomen kieli ei ole meidän äidinkielemme.

Diakonian näkökulma antaa meille lisää tietoa perhetyöstä ja yhteistyöstä. Diakonissan sekä sairaanhoitajan tehtäviin kuuluu hädän tunnistaminen ja kohtaaminen. Kokonaisvaltainen terveyden sekä hyvinvoinnin edistäminen kohtaamalla ihmisen hengelliset, henkiset, sosiaaliset aineelliset ja fyysiset tarpeet. Diakonian tehtävä on myöskin vahvistaa lapsen osallisuutta kirkon toiminnassa. Opinnäyte-työtä tehdessä opimme mitä evankelisluterilainen kirkko tarjoaa lapselle sekä vanhemmille, sekä miten se tukee lasten kehitystä ja tasapainoa seurakuntalaiseksi kasvamisessa. Kuitenkin tuntuu, että diakonia keskittyy enemmän aikuisväestöön ja lasten vanhempiin ja lapset jäävät vähemmälle huomiolle. Kehitimme omaa vuorovaikutusosaamistamme ja taitoja ohjata ja vahvistaa vuorovaikutusta lasten ryhmässä. Diakonissa tekee työtä perheiden kanssa ja seurakunnan päiväkerho on tie tutustua perheeseen lasten kautta sekä tukea arjessa selviytymistä, huomioiden samalla lapsen tarpeineen. Se voi olla ennaltaehkäisevää perhetyötä, koska aikuinen ei aina ymmärrä ongelmia lasten näkökulmasta. Ennen kun diakonissa tulee keskustelemaan lasten kanssa, niin tutustuminen vanhempiin on tärkeää ja näyttää, että esimerkiksi meidän varjoteatterimenetelmämme voi auttaa aikuisia ymmärtämään lasta ja lisäksi lasta näyttämään tunteitaan jne. aikuisille. Meidän mielestämme seurakunnan toiminta tarvitsee enemmän lapsidiakoniaa, joka kohdistuisi suoraan lapseen.

Sairanhoitajan näkökulmasta hoitotyössä on tärkeää huomioida koko perheen hyvinvointi; jos vanhemmat eivät voi hyvin niin myös lapsi voi pahoin ja toisinpäin.

Sairaalamaailmassa vaikka lapsi olisi sairas niin, ensisijaisesti hän on lapsi ja haluaa leikkiä, leikkitoiminta onkin tärkeä osa lastensairaaloiden toimintaa. Leikin avulla lapsi käsittelee tunteitaan ja pelkojaan. Voimme rohkeasti kokeilla meidän menetelmämme myös lasten kanssa sairaalassa.

Me kykenimme suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan ryhmätoimintaa yhdessä lastenohjaajan ja lasten kanssa. Näytimme osaamisemme työskennellessämme osana moniammatillista työryhmää ja erilaisessa toimintaympäristössä. Kykenemme ammatilliseen vuorovaikutukseen lastenryhmän sekä heidän läheistensä kanssa. Kykenemme myös arvioimaan ja kehittämään omaa osaamista. Tulevina sairaanhoitaja diakonissoina meidän työmme avaa meille uusia ja laajoja mahdollisuuksia kehittää työtä ja itseämme ja ehdottaa uusia ideoita, rohkaista kokeilemaan erilaisia menetelmiä, joita ei ole käytössä.

Toivomme, että varjoteatterimenetelmäämme käytettäisiin tulevaisuudessa kirkossa enemmän. Toimintaa voi myös laajentaa esimerkiksi erilaisiin ryhmiin seurakunnassa tai ikäihmisten parissa työskentelyyn.

LÄHTEET

- Aaltonen, E. & Vainio, S. (2020). *Nukketeatteri tunnekasvatuksen tukena*. (Opin-
näytetyö Hämeen ammattikorkeakoulu) Saatavilla 24.10.2021
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/354740/Aaltonen_Eveliina_Vainio_Sanita.pdf?sequence=2
- Alopaeus-Karhunen, P. & Wennemark, P. (2004). *Evankelisluterilaisen kirkon lapsityön historiaa*. Teoksessa.
- Espoon seurakunnat. (i.a). *Espoon seurakuntien varhaiskasvatus suunnitelma*. Saatavilla 11.09.2021
https://www.espoonseurakunnat.fi/documents/5402875/88475334/VASU_pieni_2021.pdf/b6b8cb9d-105e-b7e0-557f-9687972e9150?t=1625737766744
- Gothoni, R., Helosvuori, R., Kuusimäki, K., & Puuska, K. (2012). *Kanta-kaamme toistemme kuormia: Diakoniatyön perusteet ja käytäntö*. Kirjapaja Oy.
- Halme, K. Karimäki, R. & Rusanen, S. (2014). *Taiteen taikaa varhaiskasvatukseen*. Saatavilla 04.05.2021
https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/128529_Taiteen_tai-kaa_WEB.pdf
- Halme, L. (2008). *Uskonto ja kasvatus vuorovaikutuksena*. Helsinki: Saarijärven Offset Oy
- Halme, R & Susi, M. *Kohtaamisia nukketeatterin keinoin*. Saatavilla 11.05.2019
http://www.ko-koo-mo.fi/files/6315/1686/9626/KohtaamisiaNK_screen.pdf
- Heinonen, H., & Sotamaa, I. (2018). *Kirkon perhetyö ja perhekeskustointi*. Teoksessa *Kirkon kasvatus vuonna 2030. Kristillisen uskon välittymisen haasteita ja mahdollisuuksia. Kirkon tulevaisuusselon-teko 2018. Kirkkohallitus*. Helsinki. Saatavilla 11.06.2021
https://issuu.com/kirkonkasvatus/docs/kirkon_tulevaisuusselon-teko_2018_lo?e=11549239/65960028
- Heinonen, L. Luodelampi, J., & Salmensaari, L. (2004). *Lapsityön käsikirja*. Jyväskylä: Kirjapaja Oy.
- Helin, M. Hiilamo, H. & Jokela, U. (2010). *Diakoniatyö*. Juva: WS Bookwell Oy

Ikitaru. (i.a). Taidelähtöiset menetelmät. Saatavilla 18.11.2021

<https://sites.utu.fi/iki-taru/>

Jauhiainen, Å., Kujanpää, Tenhunen, V., Viitapohja S-M. (1997). Olarin seurakuntalaisen kirja. Pieksimäki: Raamattutalo.

Karlsson, L. (2003). *Sadutus. Avain osallistavaan toimintakulttuuriin*. WS Bookwell Oy, Juva.

Kirkko Espoossa, (i.a), *Perhe kirkossa*. Saatavilla 19.11.2021 <https://www.espoonseurakunnat.fi/olarin-seurakunta/lapset-ja-lapsiperheet/perhekirkot>

L 1054/1933. Kirkkolaki. 26.11.1993/1054 Saatavilla 04.11.2021

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931054>

Lähtelä, J. (2020). *Varjoteatteri*. Saatavilla 04.05.2021

<https://sites.utu.fi/iki-taru/taidelahtoiset-menetelmat/varjoteatteri/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. (22.02.2019). *2–3-vuotiaan persoonallisuuden kehitys*. Saatavilla 04.11.2021

<https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/2-3-v/2-3-vuotiaan-persoonallisuuden-kehitys/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. (29.06.2017). *2–3-vuotiaan älyllinen kehitys*. Saatavilla 04.11.2021

<https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/2-3-v/2-3-vuotiaan-alyllinen-kehitys/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. (22.02.2019). *3–4-vuotiaan persoonallisuuden kehitys*. Saatavilla 04.11.2021

<https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/3-4-v/3-4-vuotiaan-persoonallisuuden-kehitys/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. (29.06.2017). *3–4-vuotiaan älyllinen kehittyminen*. Saatavilla 04.11.2021

<https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/3-4-v/3-4-vuotiaan-alyllinen-kehitys/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. (29.06.2017). *3–4-vuotiaan sosiaalinen kehitys*. Saatavilla 04.11.2021

<https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/3-4-v/3-4-vuotiaan-sosiaalinen-kehitys/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. (30.06.2017). *4–5-vuotiaan älyllinen kehitys*.

Saatavilla 04.11.2021

<https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/4-5-v/4-5-vuotiaan-alyllinen-kehitys/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. (i.a.). *Lapsen kasvu ja kehitys*. Saatavilla

23.10.2021

<https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/>

Mattila, K-P. (2003). *Lapsidiakonian käsikirja*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Meidän kirkko. Osallisuuden yhteisö 2007. Saatavilla 15.11.2021 [http://sa-](http://sa-kasti.evl.fi/sa-)

[kasti.evl.fi/sa-](http://sa-kasti.evl.fi/sa-)

[kasti.nsf/0/9297F603C875C1C8C225770A002E3448/\\$FILE/kir-kon_strategia_2015_mietinto.pdf](http://sa-kasti.nsf/0/9297F603C875C1C8C225770A002E3448/$FILE/kir-kon_strategia_2015_mietinto.pdf)

Nurmi, S., & Rantala, K. (2011). *Näyn ja Kuulun. Lapsen etu ja osallisuus*. Helsinki: Otavan Kirjapaino Oy

Raamattu. (1992). Suomen evankelisluterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Kirjapaja.

Rosenlöf, A-M. (2017). *Taiteen vaikutukset mielen terveyteen*. Saatavilla

01.11.2021 <https://www.mielenterveysseurat.fi/terveyttakulttuurista/taiteen-vaikutukset-mielenterveyteen/>

Suomen ev.lut. kirkko. (i.a). *Jäsentilastoja*. Saatavilla 04.10.2021

<https://evl.fi/tietoa-kirkosta/tilastotietoa/jasenet>

Suomen ev.lut. kirkko. (i.a-a). *Varhaiskasvatus*. Saatavilla 11.05.2021

<https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/kasvatus/varhaiskasvatus>

Suomen ev.lut. kirkko. (i.a-b). *Lapsiystävällinenseurakunta*. Saata-

villa 11.05.2021 <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/kasvatus/lava/lapsiystavallinen-seurakunta>

Suomen ev.lut. kirkko. (i.a-c). *Diakonia*. Saatavilla 11.05.2021

<https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/diakonia>

- Syytelä, H. (2019). *Eläköön elämyksellisyys!* (Opinnäytetyö Jyväskylän ammattikorkeakoulu, musiikkipedagogin tutkinto-ohjelma.) Saatavilla 04.05.2021 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/261327/Sy-tel%C3%A4_Hanna.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Tulensalo, H. Kalliomeri, R., & Laimio, J.(toim). (2021). *Kohti lapsen näköistä osallisuutta*. Pelastakaa Lapset ry.
- Terveyttä kulttuurista mielenterveysseura ry. (i.a) *Taiteen vaikutukset mielenterveyteen*. Saatavilla 06.06.2021 <https://www.mielenterveysseurat.fi/terveyttakulttuurista/taiteen-vaikutukset-mielenterveyteen/>
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. (2018). *Määräykset ja ohjeet. 2018:3a*. Saatavilla 12.09.2021 https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf
- Vilen, M., Vihunen, R., Vartiainen, J., Silvén, T., Neuvonen, S. & Kurvinen, A. (2011). *Lapsuus erityinen elämänvaihe*. Helsinki: WSOYpro Oy

LIITE 1. Haastattelu

Haastattelemamme kerhon ohjaajaa on Raili Ruotsalainen.

Oliko varjo teatteri mielestäsi hyödyllinen lapsille? Miten?

-Kyllä varjoteatterista oli hyötyä, se oli täysin uusi kokemus eikä sellaista ole ennen ollut Olarin seurakunnassa. Se auttoi myös lapsia rohkaistumaan ja menemään uuteen tilanteeseen. Teatteri oli kiinnostava. Myös lapsille oli helpompaa, kun teatterin esittäjä oli tuttu henkilö. Lapset myös rohkaistuivat menemään itse esityksen mukaan. Vaikka tila oli hämärä niin lapsia ei kuitenkaan pelottanut, myös että tila oli avoin ja lapset näkivät kuka siellä teatteria esittää, se vaikutti myös siihen, ettei pelkoa tai jännitystä syntynyt. Myös tilan koko oli hyvä, että lapset mahtuivat istumaan puoliympyrässä ja kaikilla oli hyvä näköyhteys.

Millaisia tarinoita varjoteatterilla voi mielestäsi seurakunnan kerhossa kertoa?

-Teatterilla voi kertoa millaisia tarinoita vaan, pitää kuitenkin miettiä, että hahmot ovat selkeät eikä siellä ole liikaa kaikkea. Kerhoon sopisi esimerkiksi pääsiäiskertomus, jouluevankeliumi, jossa on paimenet, lampaita, seimi tai vaikkapa Nooan arkki ja muutama eläin. Teatteria voi varmasti esittää sekä juhlina että arkipäivinä. Teatterin tarinaan voi liittää musiikkia tai kerhossa laulettuja tuttuja lauluja ja kertoa tarinaa. Myös teatterin työstämiseen voi käyttää paljon aikaa, kun jonain päivänä askarrellaan hahmot, toisella kerralla käydään läpi musiikkia ja tarinaa.

Kiinnostiko mielestäsi varjoteatteri lapsia?

-Kyllä, lapset istuivat ja keskittyivät teatteriin. Myös jälkeenpäin teatteri herätti keskustelua.

Mitä kehitettävää varjoteatterissa on?

-Teatterihahmoissa voi käyttää väriä esimerkiksi hyödyntämällä erivärisiä silkkipapereita. Teatterin kokoamiseen voi myös käyttää pidempää aikaa mm. askarteluun, tarinan keksimiseen, musiikkiin ja itse esityksen valmistamiseen ja harjoitteluun.

-Näyttämö oli kuitenkin hieno ja esittäjän näköinen. Kiva ja kotoisa. Kaiken ei tarvitse olla aina liian hienoa ja se taas rohkaisee lapsia tekemään oman näköisensä teatterin, jonka voi valmistaa vaikka pieneen kenkälaatikkoon.

-Teatteria voi myös kehittää erilaisille ryhmille, mm nuorille ja vanhuksille. Voi haastatella vanhuksia ja kysyä vaikkapa heidän nuoruudestaan ja kertoa teatterin avulla tarinaa tai liittää vaikka Raamatun kertomuksiin, jos esimerkiksi nuoruudessa ollut maatila. jossa lampaista niin Raamatussa riittää kertomuksia missä on myös lampaista.

-Varjoteatterin voi myös suunnitella digiversiona.

Lapsilta kysyttiin mitä mieltä he olivat teatterista ja mistä he tykkäsivät.

Lapset kertoivat, että tykkäsivät tosi paljon, he pitivät väreistä sekä tarinasta. Kerrettiin yhdessä tarinan kulkua sekä teatteriin käytetyt materiaalit.

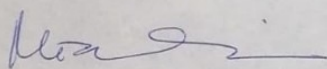
Kysyttiin, että haluaisivatko lapset osallistua teatteriesityksen valmistamiseen esim. askartelemalla, ja itse esittämiseen. Lapset halusivat osallistua, myös uusi esitys kiinnostaisi lapsia.

LIITE 2. Lupa vanhemmilta

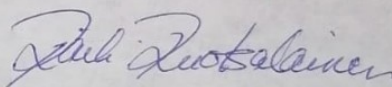
Daria Dzuzhina
Darya Huokonen
DiAK, Helsinki.

Olemme sairaanhoitaja-diakonissa opiskelijoita
Diakonia AMK, Helsinki. Teemme opinnäyttelytöitä varjo-
leatterista. Tutkimme teatterin vaikutusta lapsiin
Pyydämme lupaa että lapset saavat osallistua
meidän opinnäytetyön toiminnalliseen osaan.

Kesholaisten vanhemmat antoivat suullisen
luvan, 12.5.-21 Kallinkappelin päiväkesko.

Mrs Silvola

Reuti Ruotsalainen